

Afdeling 9. Latijns-Amerika

9.1. Spaans Latijns-Amerika algemeen

9.1.1. Koloniale periode

- als Spaanse kolonies waren gekenmerkt door een kastesysteem (gesofisticeerde indeling van de bevolking volgens "bloed" (afkomst));
- het Castiliaans recht was er ingevoerd, aangevuld met afzonderlijke wetgeving voor de koloniën, uitgevaardigd door de koning op advies van de "*Consejo real y Supremo de las Indias*" en verder ook door de vice-koning "de Indias"; het rechtssysteem verschuilde redelijk van het Spaanse (Castiliaanse), precies omdat er veel aanpassing aan de koloniale omstandigheden en noden plaatsvond. Dit recht werd gecompileerd in 1680 in de "*Compilacion de Indias*" (waarin ook de positie van de verschillen de rechtsbronnen en hun hiërarchie was bepaald)

9.1.2. Na de onafhankelijkheid - algemeen

Na het succes van de VS ontstonden er onafhankelijkheidsoorlogen tegen Spanje begin 19^e eeuw (o.a. onder leiding van Simon Bolivar); overal instelling van de republiek, grondwetten en staatsmodellen beïnvloed door de VS (grondwetten afgekondigd tussen 1819 en 1863)

Omzeggens overal heeft de president een eigen wetgevende bevoegdheid.

Min of meer federale staatsvorm in Mexico, Argentinië, Venezuela.

Gerechtelijke organisatie : onder Amerikaanse invloed is er bijna overal eenheid van rechtsmacht (geen aparte administratieve rechtbanken).

Statuut van de inheemse volkeren : zeer variërend. In enkele landen hebben ze een zekere autonomie en kunnen ze eigen recht toepassen (personaliteitsbeginsel).

Codificaties: elk ervan was het werk van één enkele auteur; allen min of meer beïnvloed door de Franse *code civil*. Zie gegevens hieronder.

Ondanks de verschillende nationale codificaties bleef de relatieve rechtseenheid in Latijns-Amerika vrij groot.

In de 20e eeuw een zekere invloed van Amerikaans recht, maar het continentale recht (vooral Spaans, ook Frans en Duits recht) blijft sterk dominant in het privaatrecht.

9.2. Chili

Een hele reeks grondwetten en ontwerpen van Grondwet (1818, 1822? 1823, 1825, 1826, 1827)¹²¹⁷

Burgerlijk Wetboek van 1855 (door Andrés Bello), dat als eerste een grote invloed had op bijna alle volgende (vooral Ecuador, Colombia, Nicaragua, Honduras en El Salvador hebben die afgeschreven).

9.3. Argentinië

9.3.1. Politieke instellingen

- Grondwet van 1853 naar Amerikaans model.
- federale republiek; op federaal vlak scheiding der machten, met rechtstreeks verkozen President en sterke bevoegdheid uitvoerende macht (met belangrijke bevoegdheden inzake wetgeving); Parlement met tweekamerstelsel naar Amerikaans model
- elke deelstaat (provincies + federaal district Buenos Aires) heeft een eigen Grondwet met eveneens scheiding der machten. De federale wetgever is tevens lokale wetgever voor het federaal district Buenos Aires

---

¹²¹⁷ In facsimile op [http://www.uni-kassel.de/~dippel/rmc_web/constitutions/CL-00-1822-10-23/ menu/const_img_1.htm](http://www.uni-kassel.de/~dippel/rmc_web/constitutions/CL-00-1822-10-23/menu/const_img_1.htm)

- De deelstaten hun eigen rechtbanken, met daarboven een federaal gerechtshof i.g.v. schending federaal recht. Daarnaast zijn er ook parallel federale rechtbanken, naar Amerikaanse model. Ze zijn functioneel opgesplitst in gespecialiseerde rechtbanken. De bevoegdheidsverdeling is eveneens vergelijkbaar met die in de VS. Alle rechtbanken kunnen aan grondwettigheidstoetsing doen.

9.3.2. Rechtsbronnen

- arresten die door een Hof in plenaire zitting worden beslist (wat slechts gebeurt bij verdeeldheid in de rechtspraak) hebben bindende kracht voor alle lagere rechtbanken en voor alle kamers van het Hof. Dissenting opinions komen voor.
- beslissingen van US Supreme Court hebben een zeker gezag in grondwettelijke geschillen in Argentinië, althans wat betreft bepalingen van de Argentijnse Grondwet die van de Amerikaanse zijn afgeschreven.

9.3.3. Privaatrecht

- B.W. 1869 (in werking 1871; door Dalmacio Vélez Sarsfield), nog sterker op de Franse CC gericht, maar ook invloed van het Spaanse, Chileense, Pruisische, Oostenrijkse en Louisiana wetboek, en buitenlandse auteurs (de Braziliaan Teixeira de Freitas, de Amerikaan Joseph Story, de Duitser F.C. von Savigny); grotendeels overgenomen door Paraguay (1889; intussen in 1987 vervangen door een nieuw BW) en Uruguay (1871, intussen vervangen door een nieuw BW).

Het argentinse B.W. is meermaals gewijzigd, o.a. vrij veel in 1976.

- Wetboek van koophandel 1862, vaak gewijzigd; Vennootschappen- en Faillissementswet 1984; voal Duitse en Italiaanse invloed

- Wetboek van strafrecht, nu uit 1984; Duitse invloed

- administratief recht onder Spaanse en Franse invloed

9.4. Peru

Grondwet van 1823.

9.5. Bolivia

B.W. bijna integraal overgenomen uit de Franse CC (herschreven in 1976);

9.6. Mexico

Federale republiek (32 deelstaten)

In Mexico hebben de deelstaten hun eigen rechtbanken, met daarboven een federaal gerechtshof i.g.v. schending federaal recht.

Federaal B.W. 1928.

In Mexico hebben de deelstaten ook eigen wetboeken; het handelsrecht is federaal, het burgerlijk recht niet (maar wel in feite sterk uniform) (bv. Burgerlijk wetboek van Yucatan is sterk beïnvloed door het Duitse BGB).

9.7. Brazilië

- Portugese kolonie, invoering Portugees recht. De Portugese koloniale overheid regeerde minder met harde hand dan de Spaanse.
- De prins-regent Pedro I, zoon van de portugese koning Joao VI (huis Braganza), verklaarde de kolonie onafhankelijk in de *Grito do Ipiranga* (7 september 1822), als een apart keizerrijk. Grondwet van 1824 als keizerrijk. De onafhankelijkheid werd erkend door Portugal in 1825. In 1826-1831 was er een personele Unie onder koning Pedro).
- Het Portugese recht bleef behouden. De bekendste jurist A. Teixeira de Freitas schreef een "*Consolidacion de Leyes Civiles*" waarin Portugees en lokaal recht werd gesystematiseerd (in 1333 artikelen); zijn ontwerp-BW werd nooit aangenomen.
- republiek in 1889.
- in 1917 trad het B.W. in werking dat rond de eeuwwisseling geschreven was door Clovis Bevilacqua, en beïnvloed door het Franse en Duitse B.W., met een algemeen deel naar Duits model (pandektistische structuur van het BGB);
- Nieuwe Grondwet 1988 (gewijzigd 1994); federale staat met 26 deelstaten en 1 federaal district; sedert 1994 daarnaast ook autonome "indiaanse" gebieden. De deelstaten hebben hun eigen rechtbanken, met daarboven een federaal gerechtshof i.g.v. schending federaal recht.
- Federale overheid een tweekamerstelsel en rechtstreeks verkozen president.
- Burgerlijk Wetboek werd vervangen door een nieuw B.W. in 2002 (inwerkingtreding 6 januari 2003).
- Statuut van de inheemse volkeren (...)